

Restaurering av vattendrag

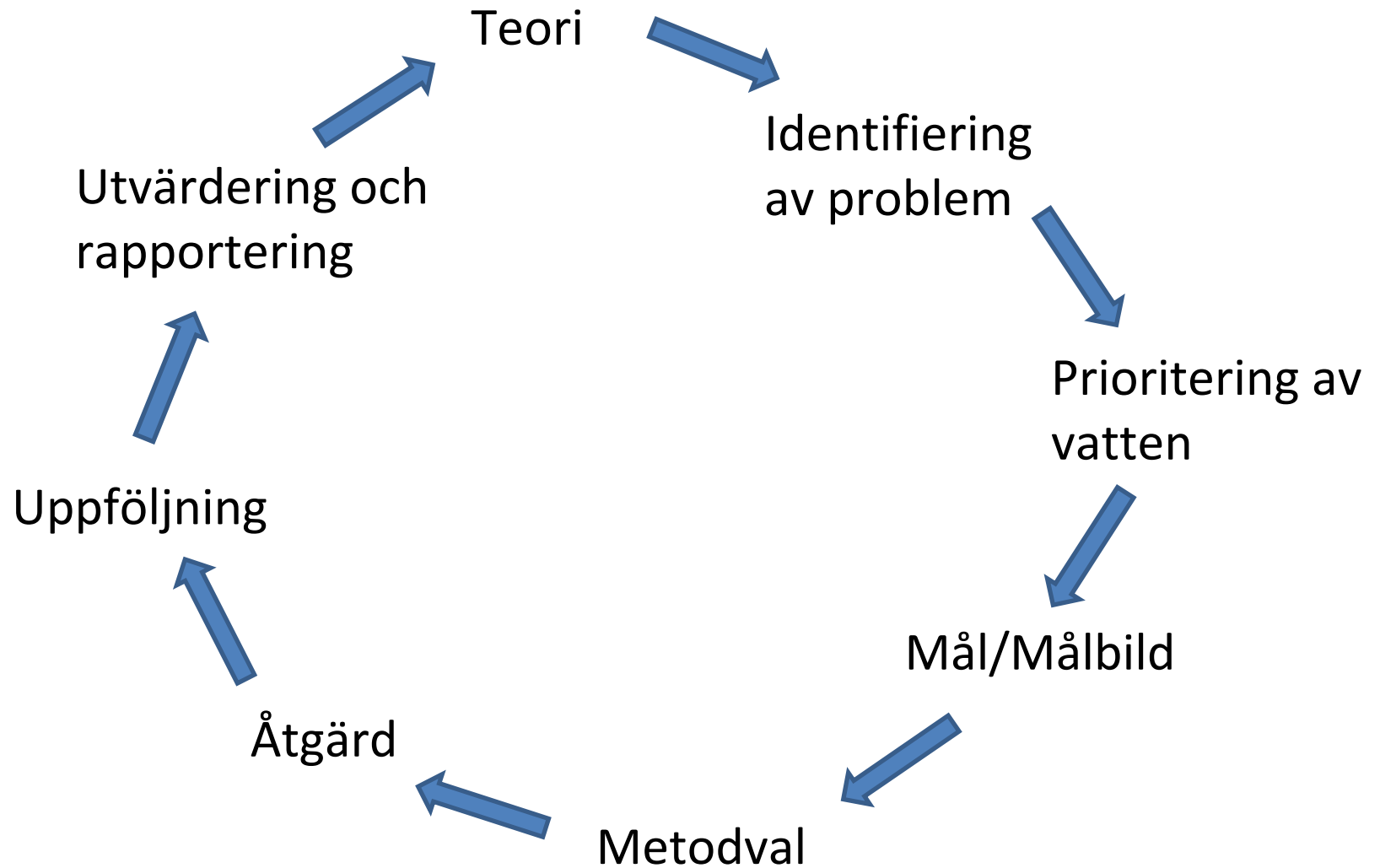
-från teori till praktik

Erik Degerman & Anton Halldén

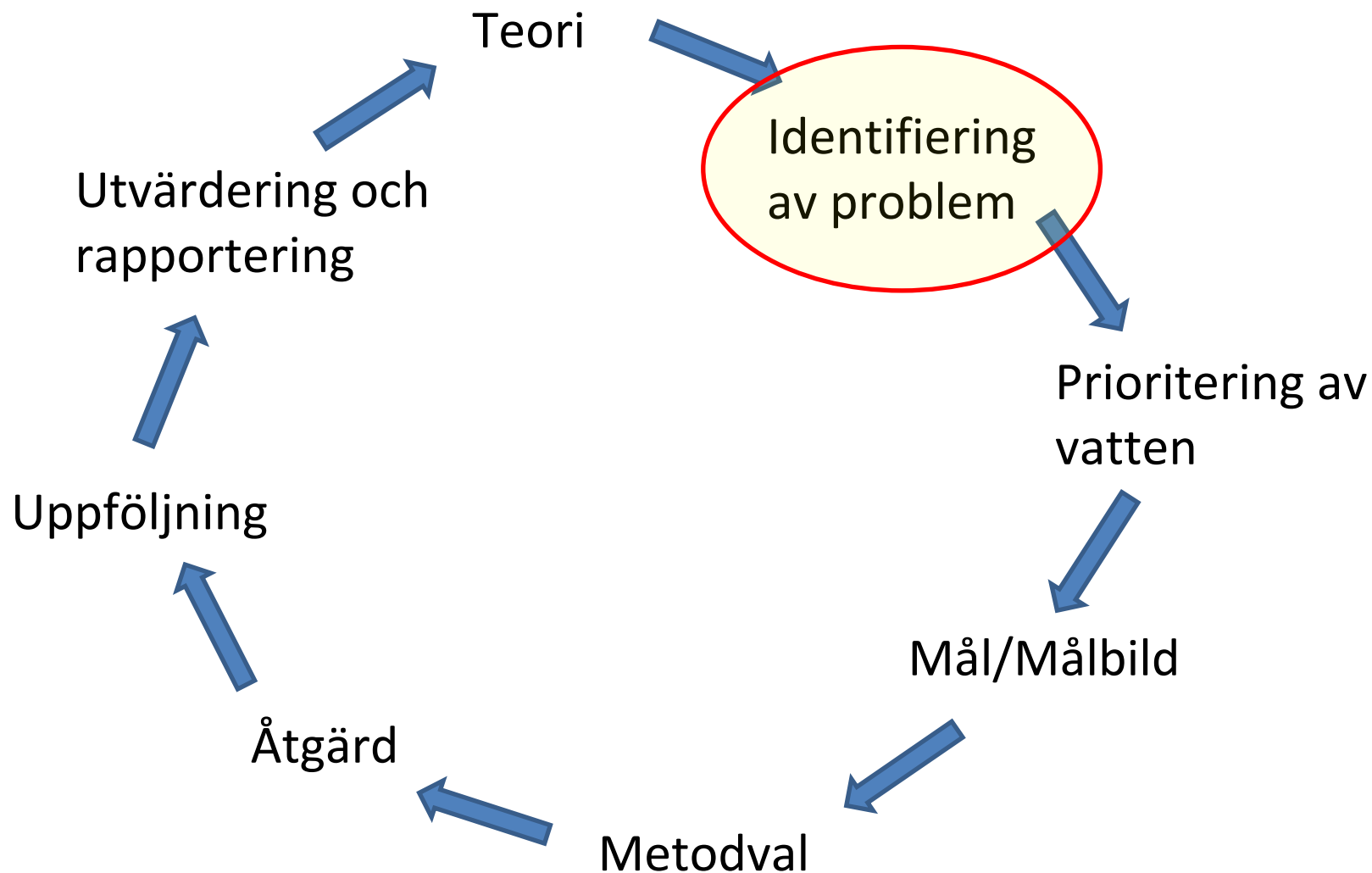
*SLU, Institutionen för akvatiska resurser
&
Länsstyrelsen i Jönköpings län*

2012-10-23

Planeringssnurran – idag och i framtiden

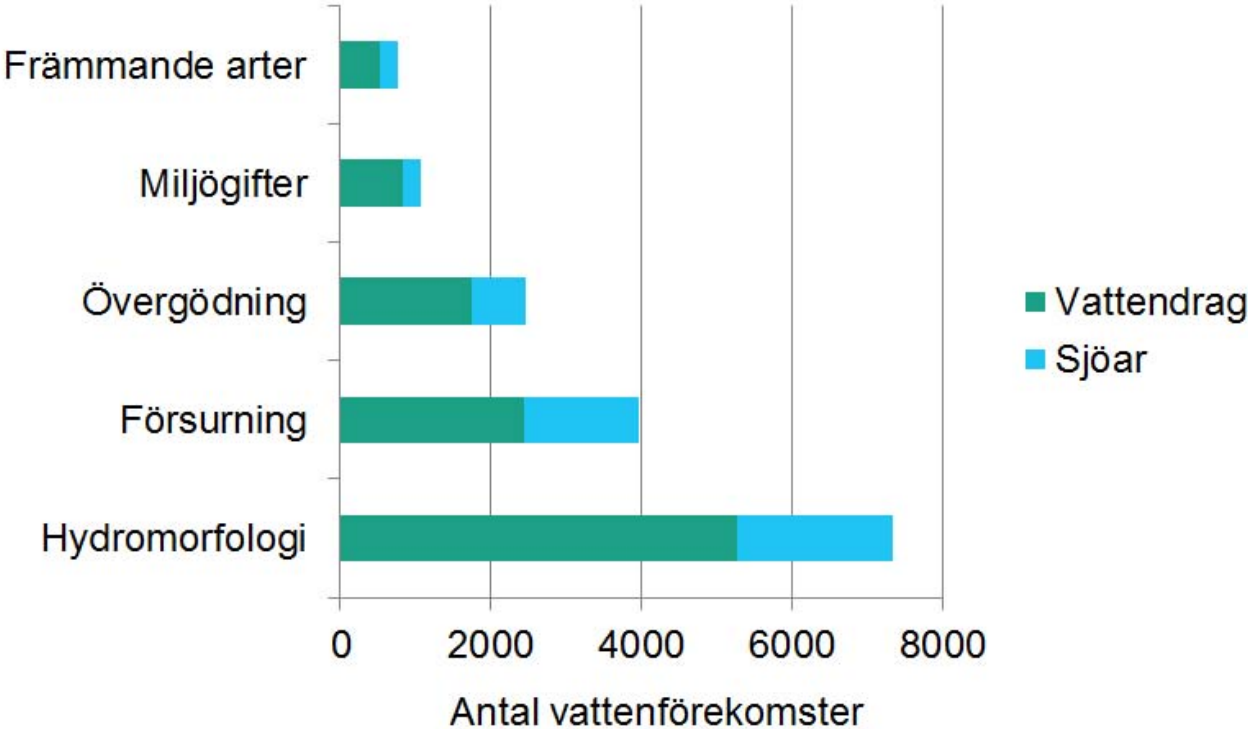
Planeringssnurran – idag och i framtiden

Fysisk påverkan är den största orsaken till att vatten inte får god status.

Havs
och Vatten
myndigheten

Påverkanstryck

Fysisk påverkan är den största orsaken till att vatten inte får god status.

Vi kan alltså beskriva fysisk påverkan men inte alltid koppla påverkan till biologiska effekter!

Handboken från 2007 är otillräcklig.

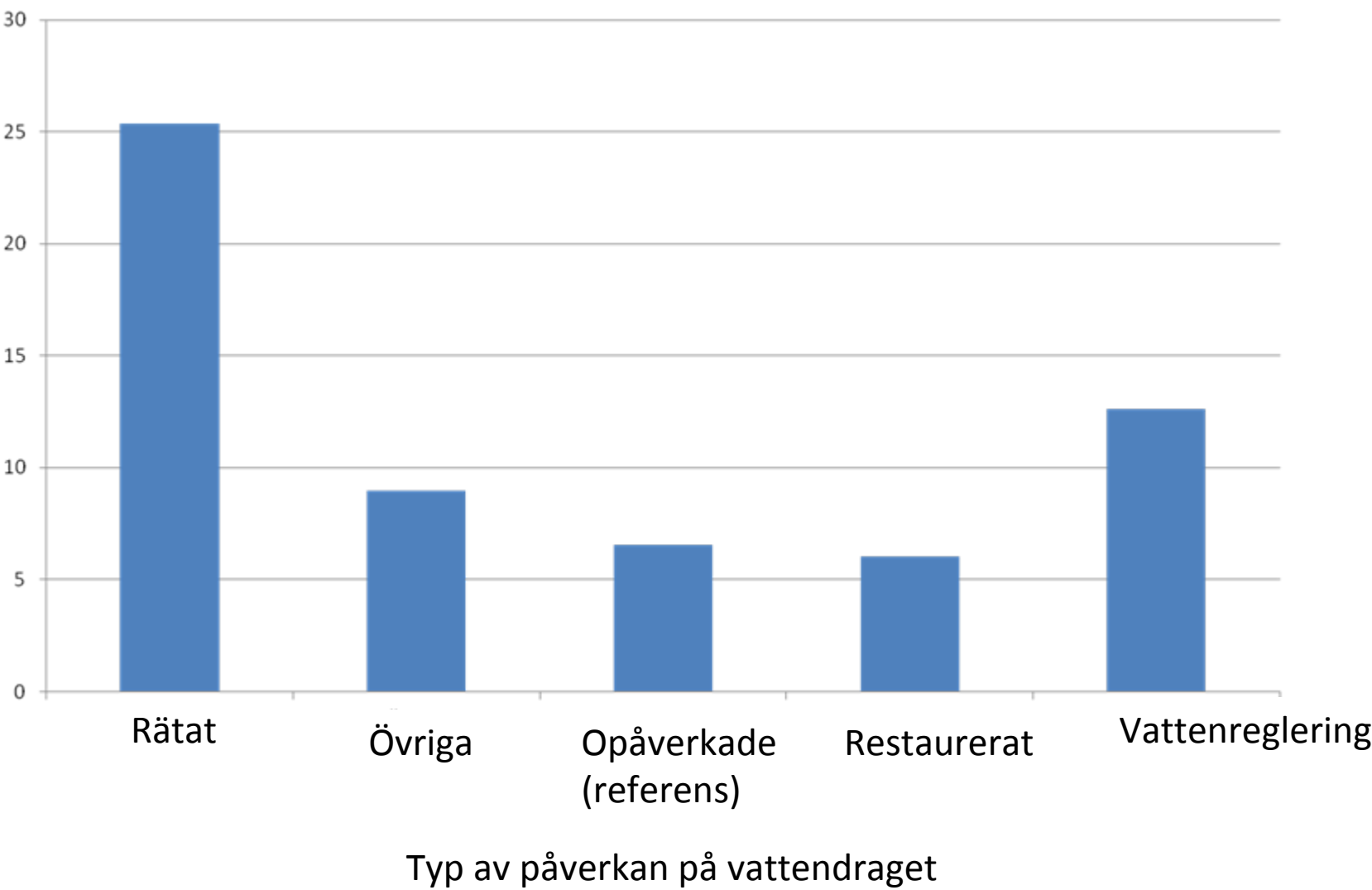
(Handbok 2007:3 - Kartläggning och Analys av ytvatten.)

Innebär problem när man ska prioritera mellan olika åtgärder.

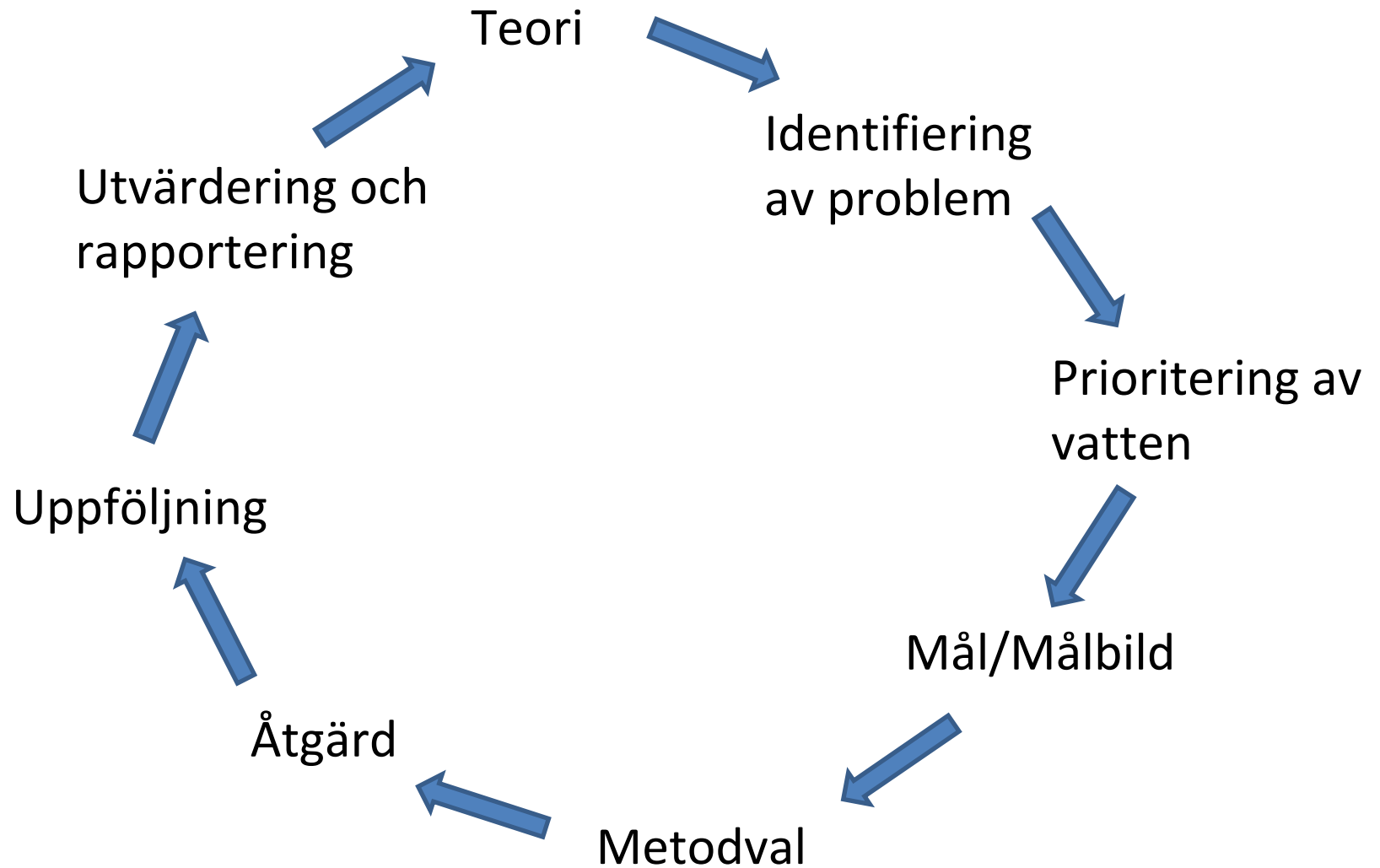
Även om expertbedömningar alltid måste göras skulle bättre prioriteringsverktyg vara på sin plats!

Vi kan utveckla bättre verktyg!

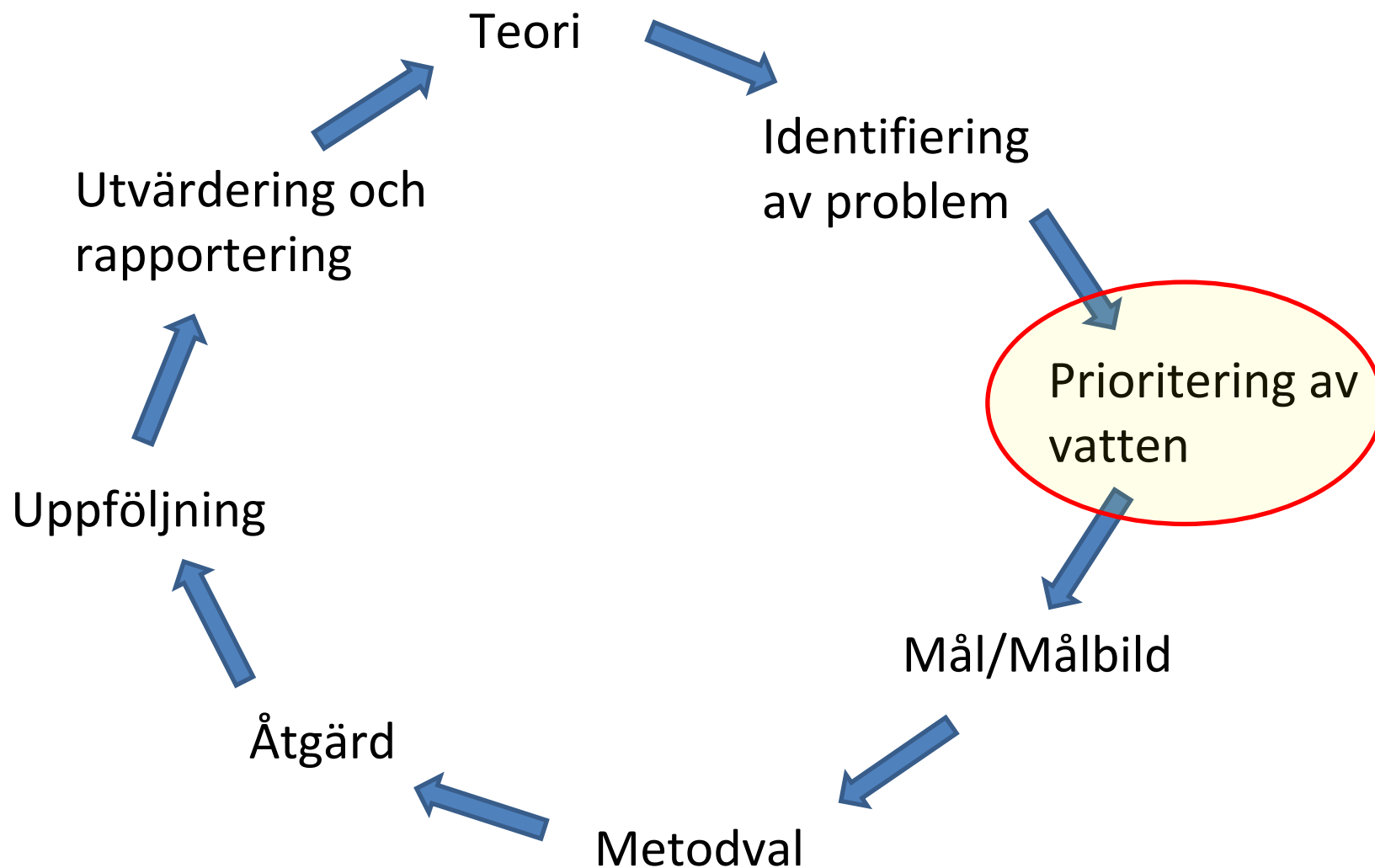
Andel (%) sjöfiskarter i strömmande partier vid elfiske (data Svenskt ElfiskeRegiSter)

Planeringssnurren – idag och i framtiden

Planeringssnurran – idag och i framtiden

Prioritering av vatten

På sikt kanske alla vatten...men vi måste ju börja någonstans.

Detta finns gjort för Miljömålsarbetet (*Nationell strategi för restaurering av skyddsvärda vatten, år 2007 + länsvisa planer*) men behöver uppdateras.

Nya planer ska göras inom vattenförvaltningen klara 2014.

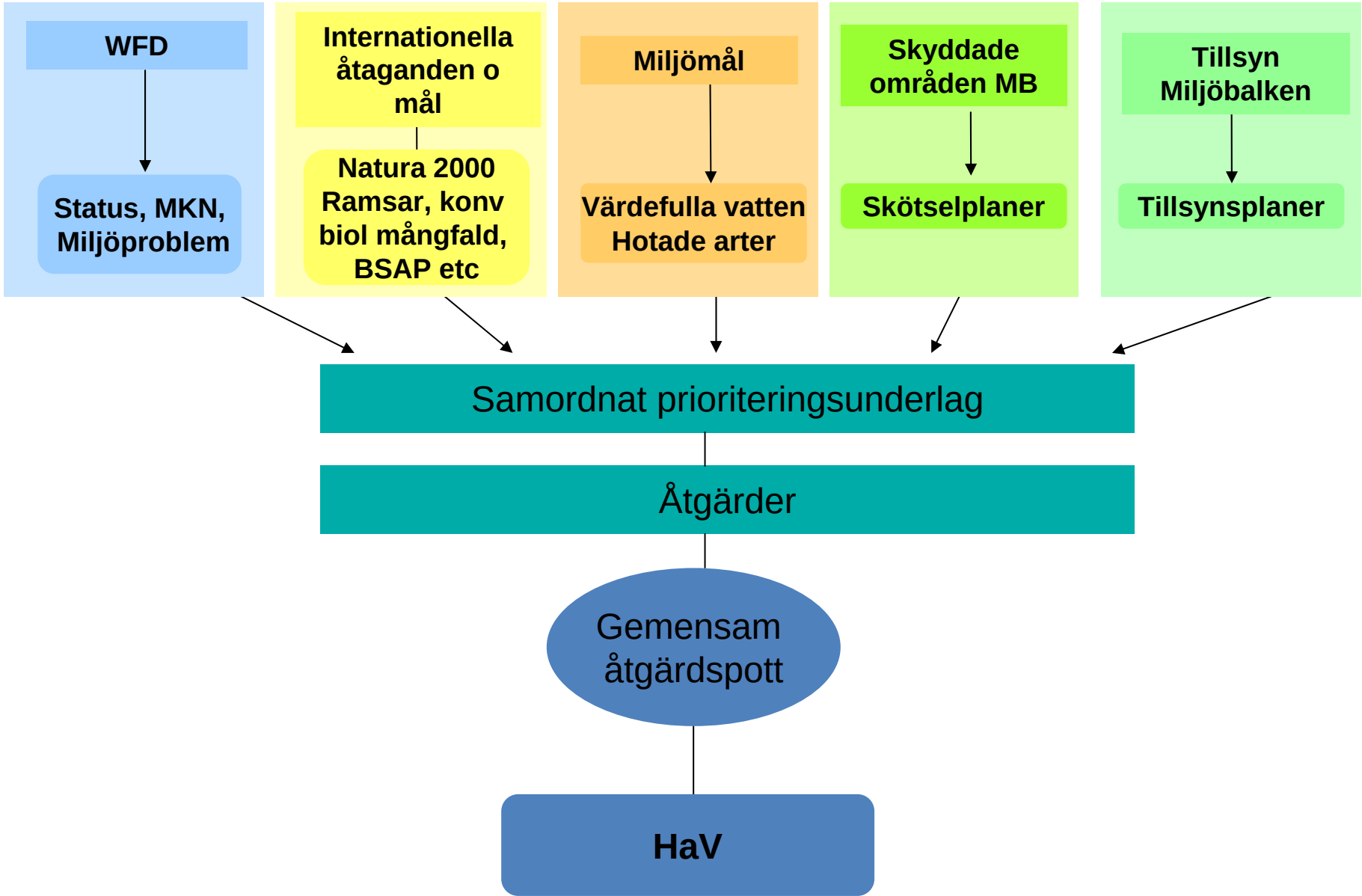
- Verktyg byggs inom VISS

Integrerade avrinningsområdesbaserade planer behövs!

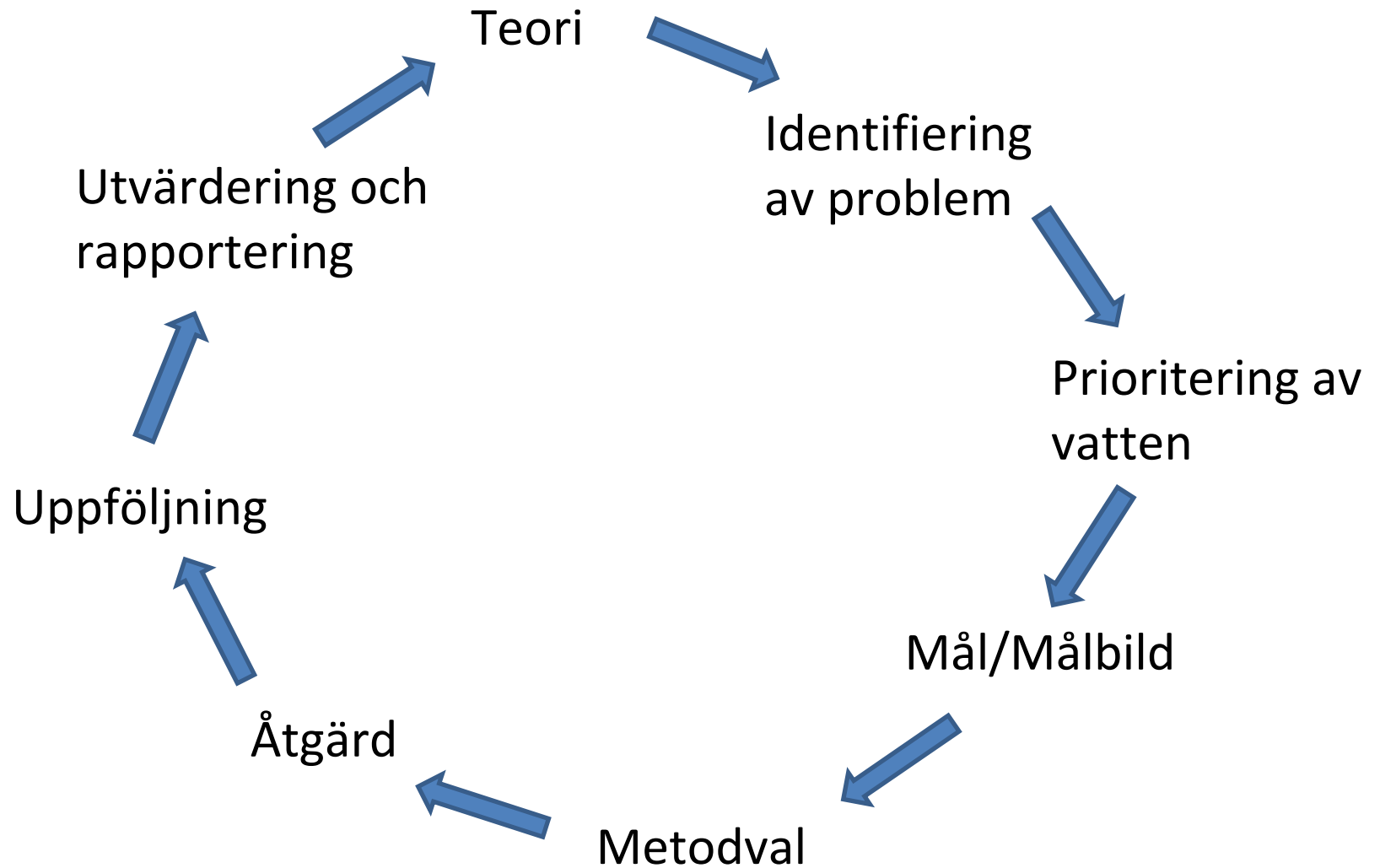
- Inte råd med många olika planer
- Olika prioriteringsgrunder → olika prioritet för samma åtgärd → inga problem. "Dubbelprio" dvs många nyttor ger hög sammanvägd prioritet!

Prioritering av vatten

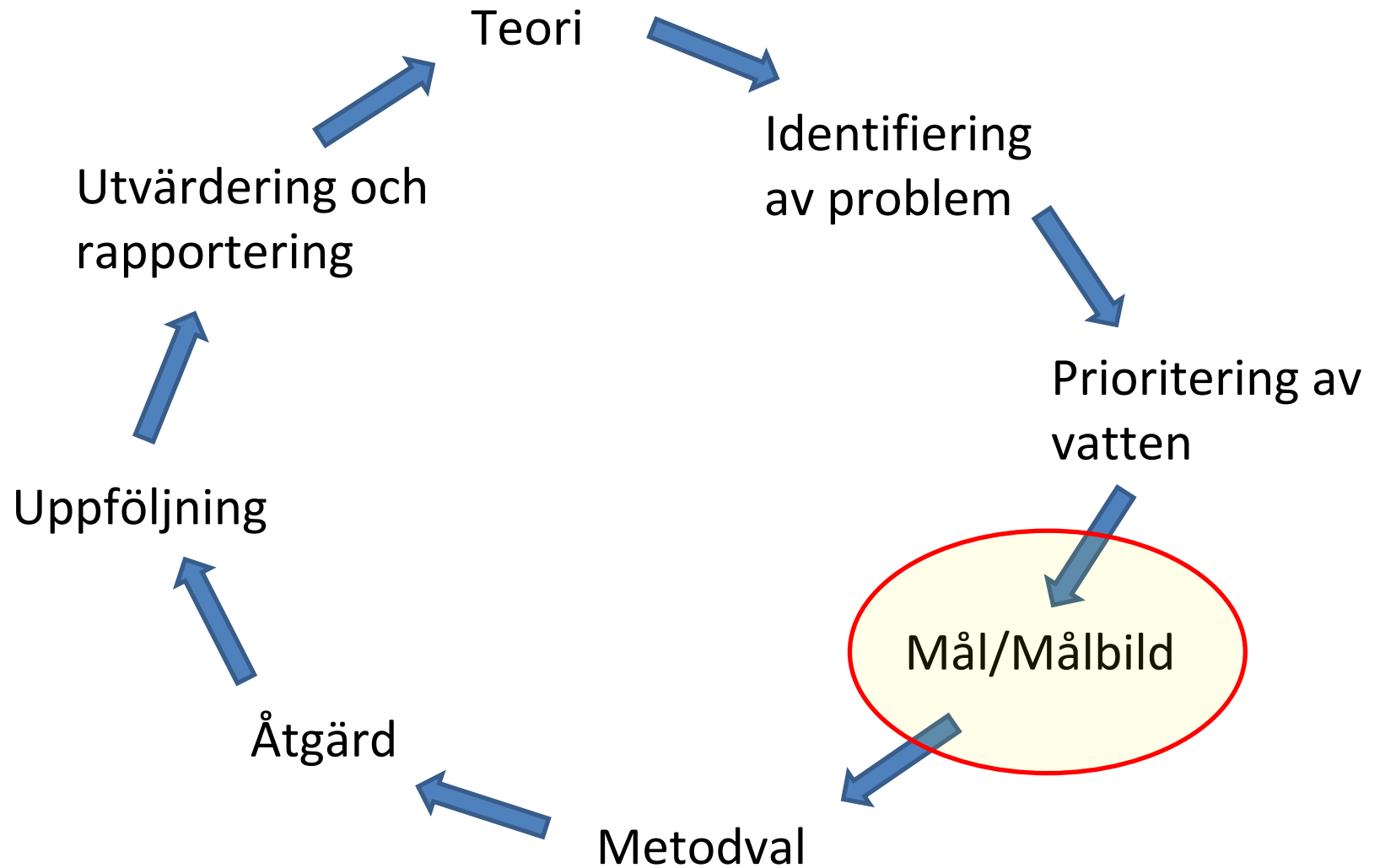
...vi vill hit!

Planeringssnurran – idag och i framtiden

Planeringssnurren – idag och i framtiden

Nu börjar det bli hög tid att få med lokala "Stakeholders", dvs de berörda mark och fiskerättsägarna!

Vattenråden kan vara en bra väg, men räcker inte.

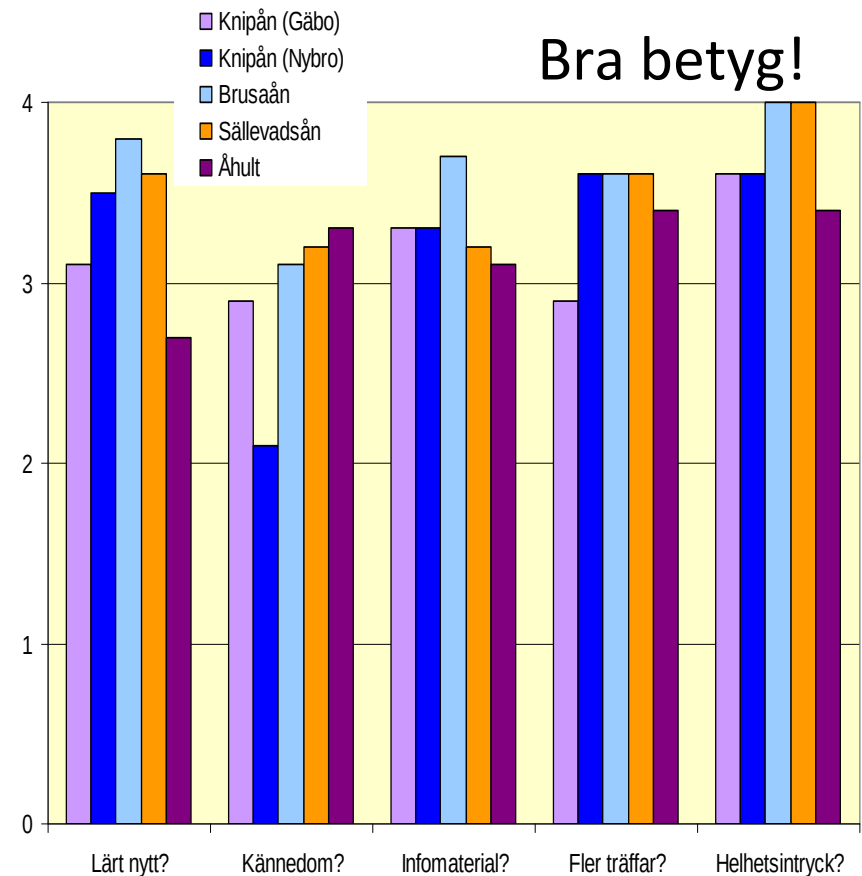
Samverkan tar tid = kostar pengar, men lönar sig i längden.

Vattendragsvandringar kan vara en framkomlig väg.

Vattendragsvandringar

- Alla markägare utefter ett vattendrag/delsträcka
- Fokuserar på värden, miljö, fiske, kultur – inte åtgärder
- Skall göras i god tid innan åtgärdsarbetet
- Positiva erfarenheter

Vi måste kunna sätta upp ett mål för restaureringen som är anpassat till platsens/vattendragets särart.

- Historisk information
- Opåverkade målbilder av samma typ
- Förekommande fauna & flora
- Morfologisk karakterisering

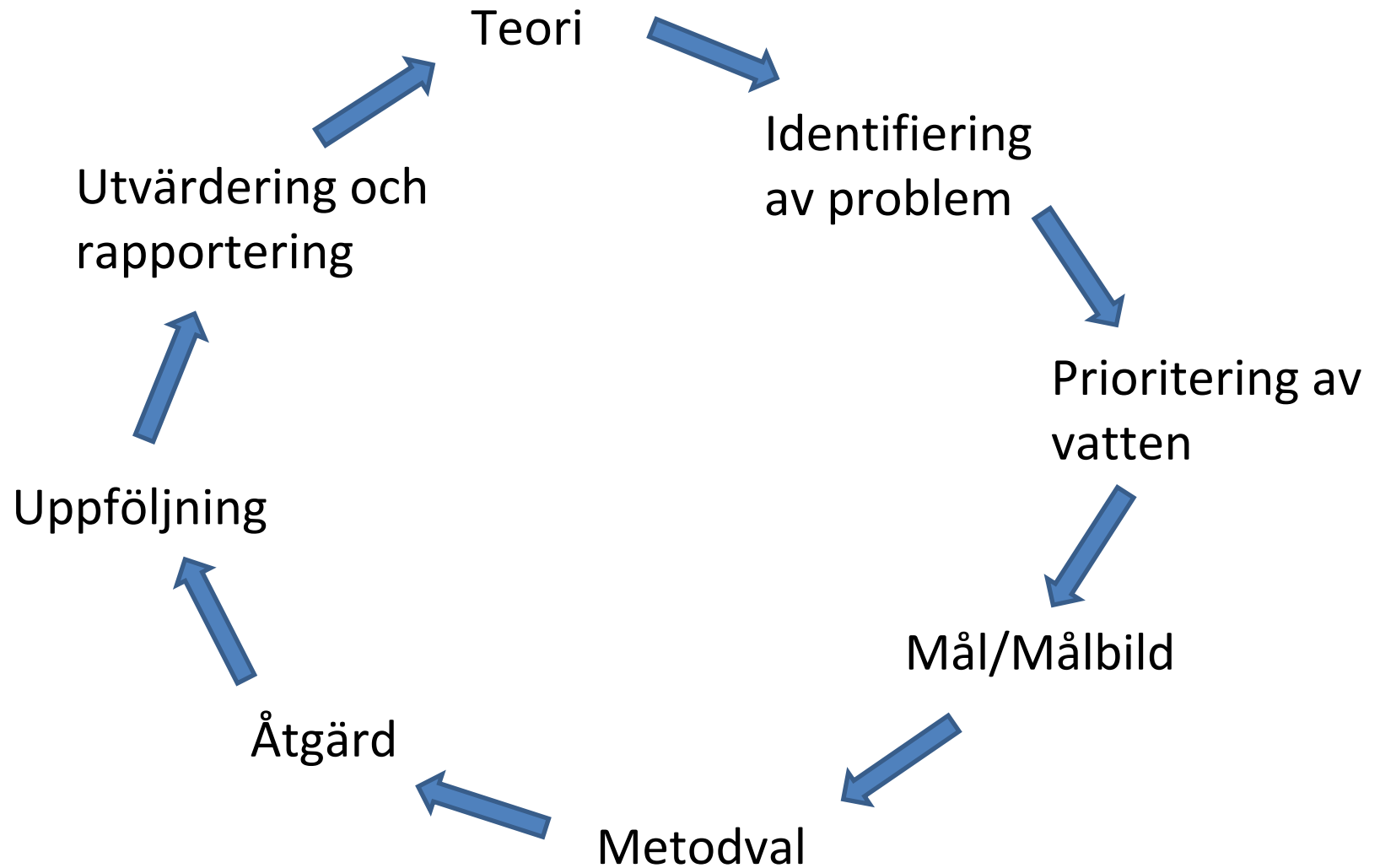

Exempel:

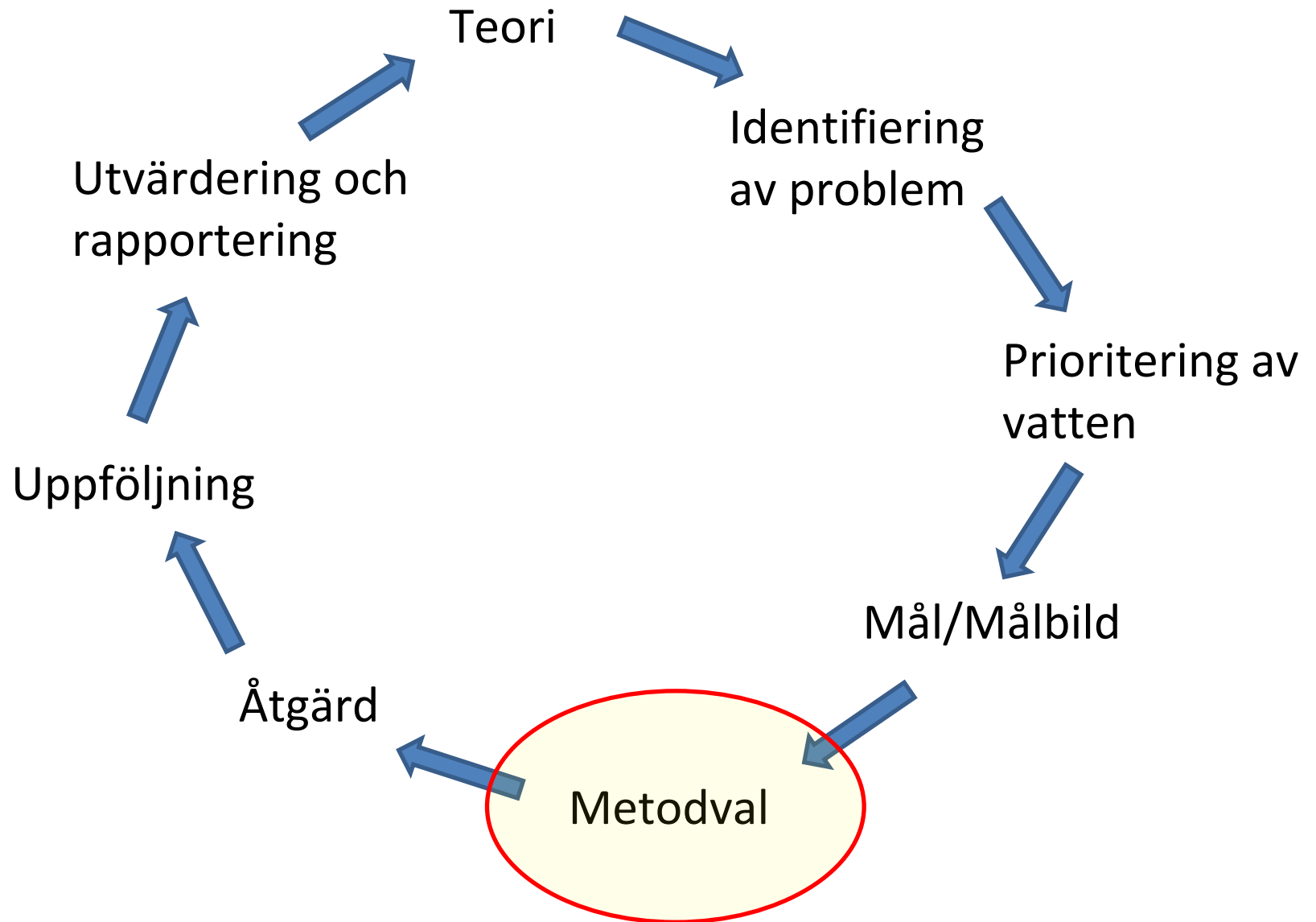
Historisk:	Bild på hur det såg ut förr i forsen.
Målbild:	Rickleån på motsvarande ställe.
Fauna:	Lax förekommer och kräver....
Morfologisk:	Typisk Kaskadfåra enligt "System Kling"...

Mål: Utgående från tillgänglig information, fauna och morfologin skall stora strukturer (block, död ved) återföras.

Planeringssnurran – idag och i framtiden

Planeringssnurren – idag och i framtiden

Metodval

Utgående från karakterisering av vattnet och identifiering av problemet har vi satt upp ett mål.

Vad är nu:

- 1. Naturligaste,**
 - 2. Miljövänligaste,**
 - 3. Mest varaktiga ,**
 - 4. Billigaste,**
- sättet att genomföra åtgärden på?

Exempel: **Död ved (LWD)** skall återföras till en "jordbrukså" – *Genom mål/målbild är mängd bestämd, Syftet är att starta återmeandering, samt öka variationen i habitat och strömbild.*

- Vilka trädslag och dimensioner?
- Var får vi tag i veden?
- Skall veden förankras?
- Risk för översvämningar?
- Vilka maskiner behövs?
- Hur skall man underlätta uppföljning?

Vid val av metod måste den **juridiska och ekonomiska hanteringen** klargöras

1. Finns någon verksamhetsutövare som bör stå för att miljöanpassa sin verksamhet, dvs genomföra de erforderliga åtgärderna?

- **JA** – förelägganden inom tillsyn eller omprövning helt på verksamhetsutövares bekostnad
- **JA** – förelägganden inom tillsyn eller omprövning men ändå delad finansiering
- **NEJ** - leta lämplig huvudman och finansiering

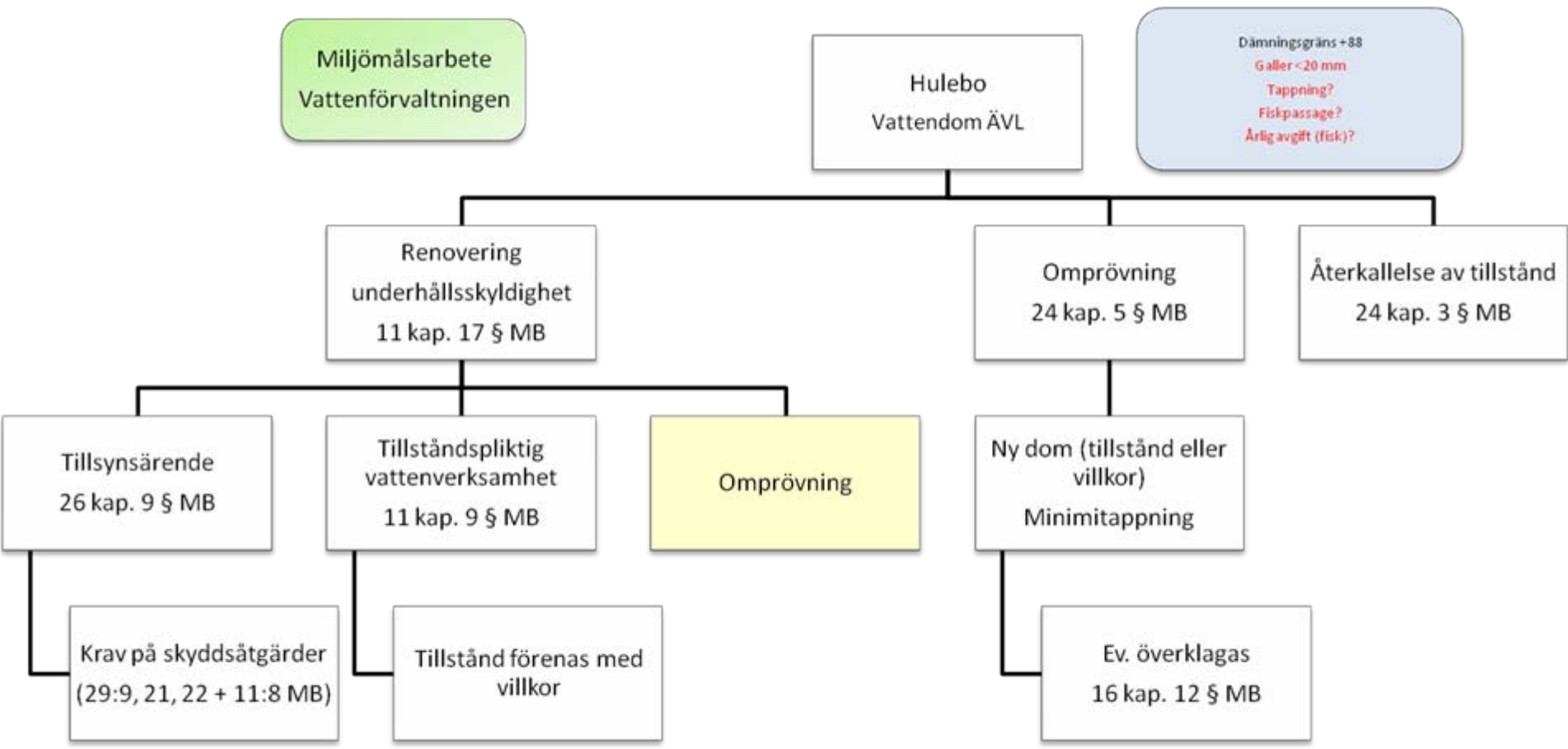
2. Vad behövs för typ av tillstånd?

- Miljödomstolen
- Samråd Länsstyrelsen
- Uppenbart att allmänna eller enskilda intressen inte skadas: inget tillstånd (bedömningen dokumenteras)

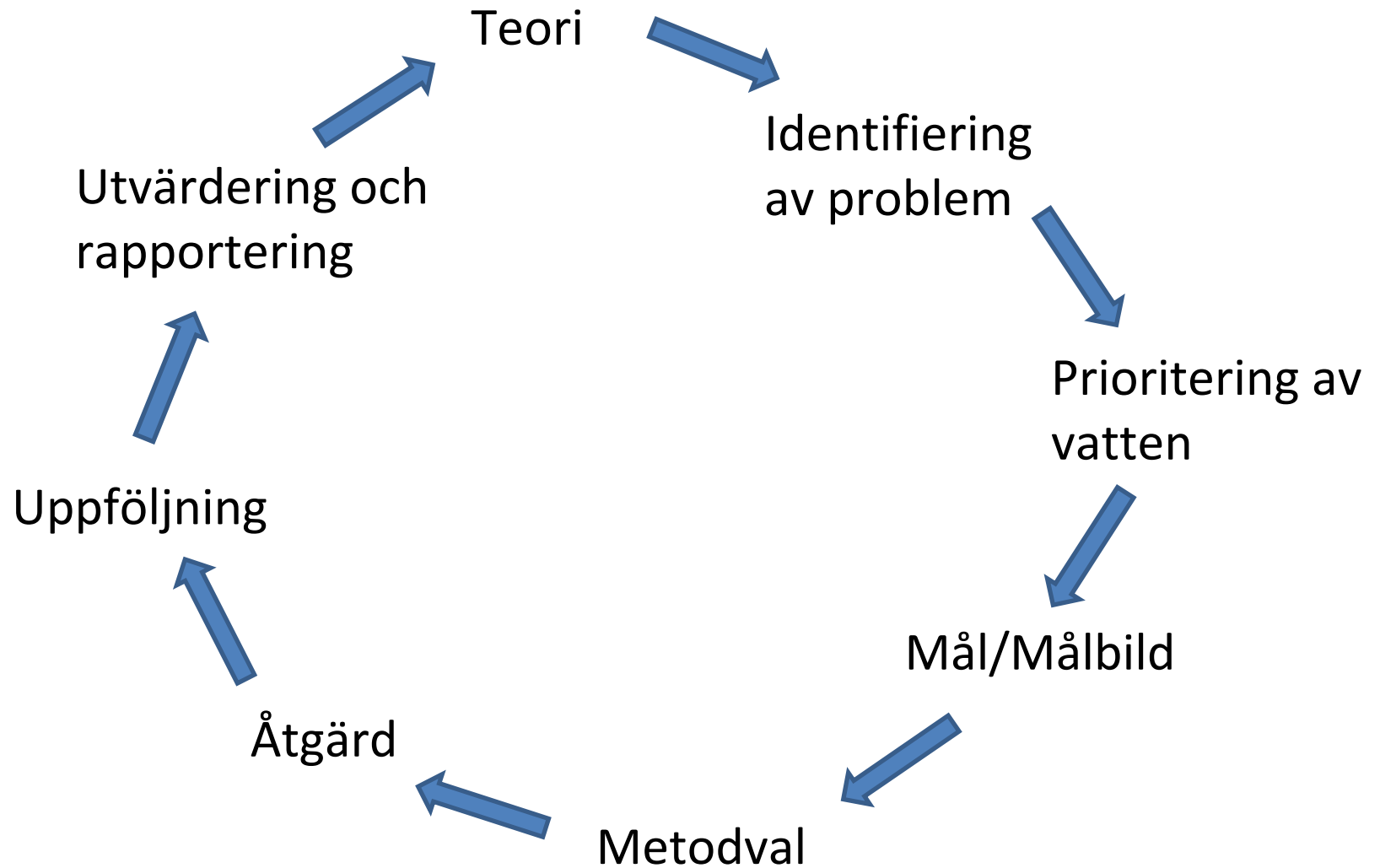
En "vattenjuridisk karta" är bra för att tydliggöra alternativen. Ändå inte lätt – allt för få prejudikat finns!

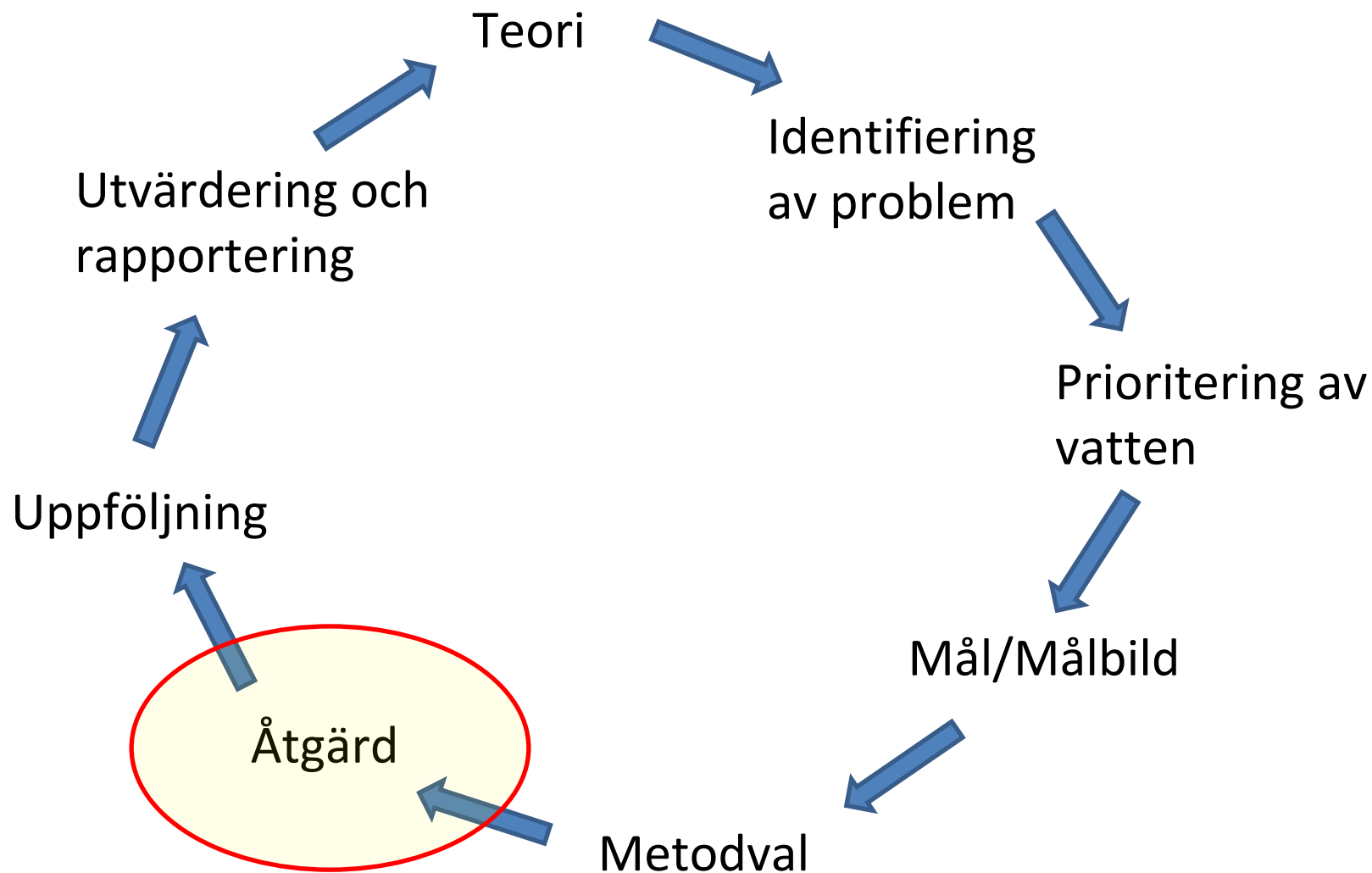
Vattenjuridisk karta

Planeringssnurran – idag och i framtiden

Planeringssnurren – idag och i framtiden

Vissa åtgärder är väldigt vanliga, men andra kommit i skymundan?

Att återföra **död ved** till vattendrag, framför allt "jordbruksåar" är oftast en enkel och effektiv åtgärd.

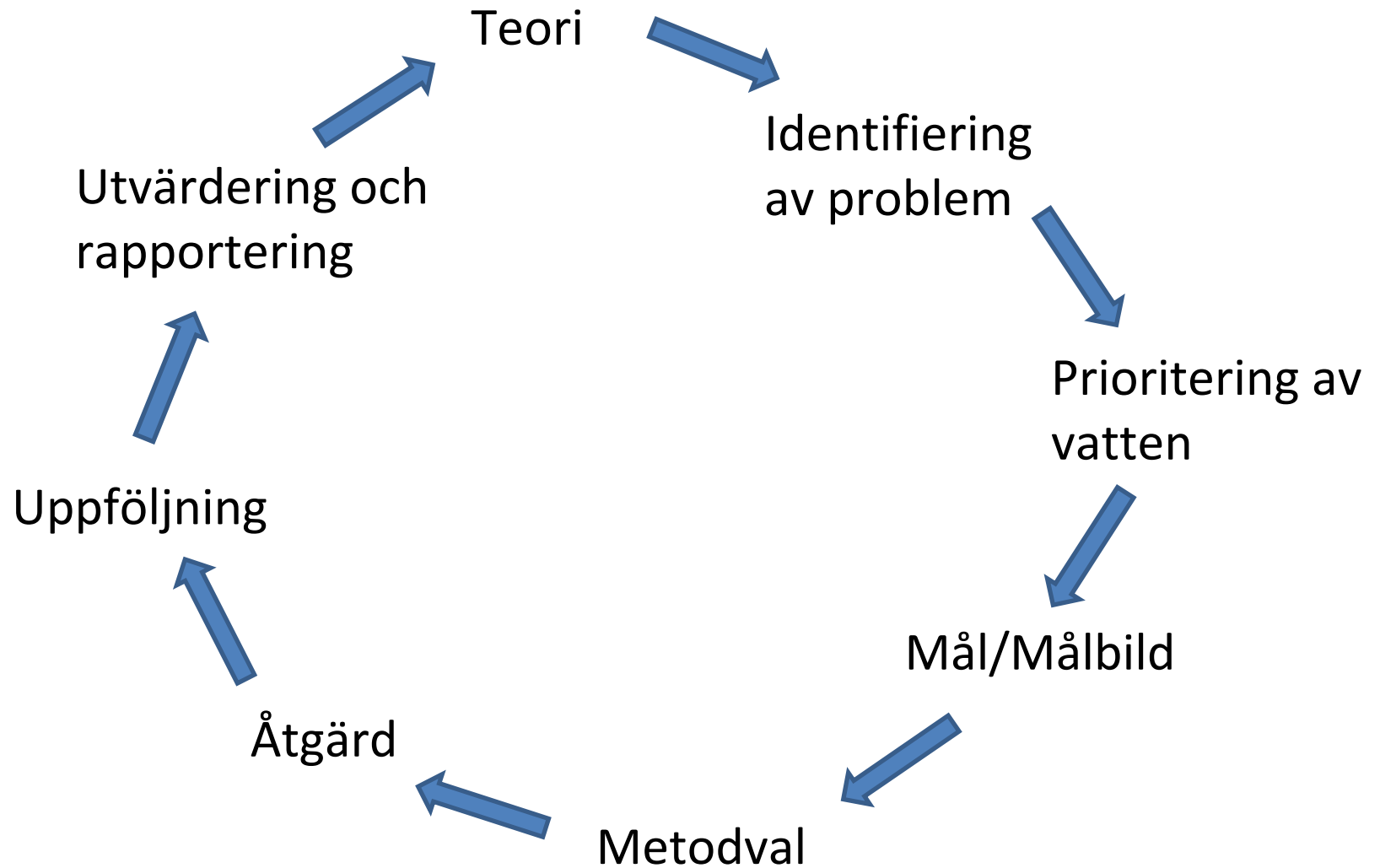
Här sker en metodikutveckling

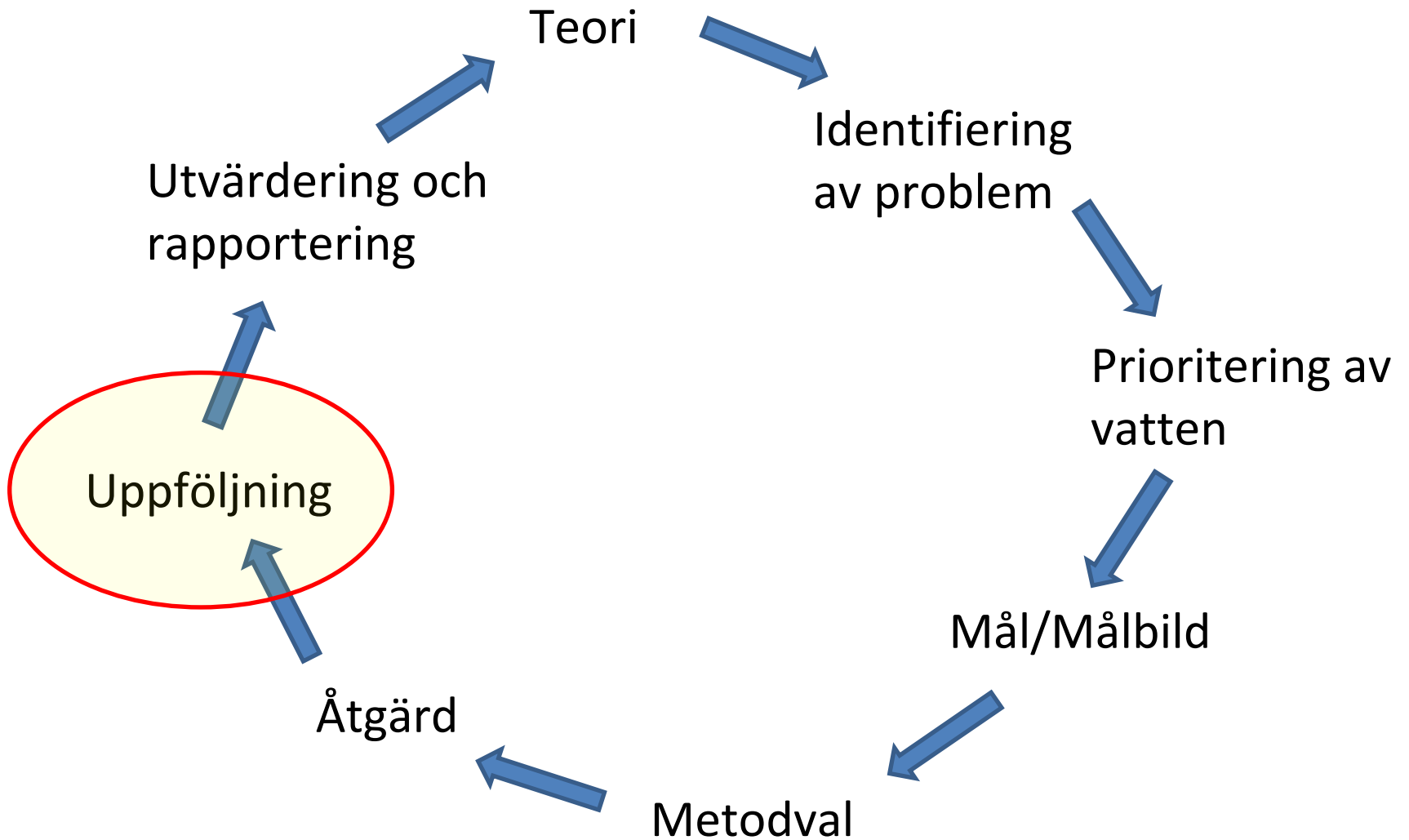
Avsänkning av dammar blir vanligare och vanligare!!

Planeringssnurran – idag och i framtiden

Planeringssnurran – idag och i framtiden

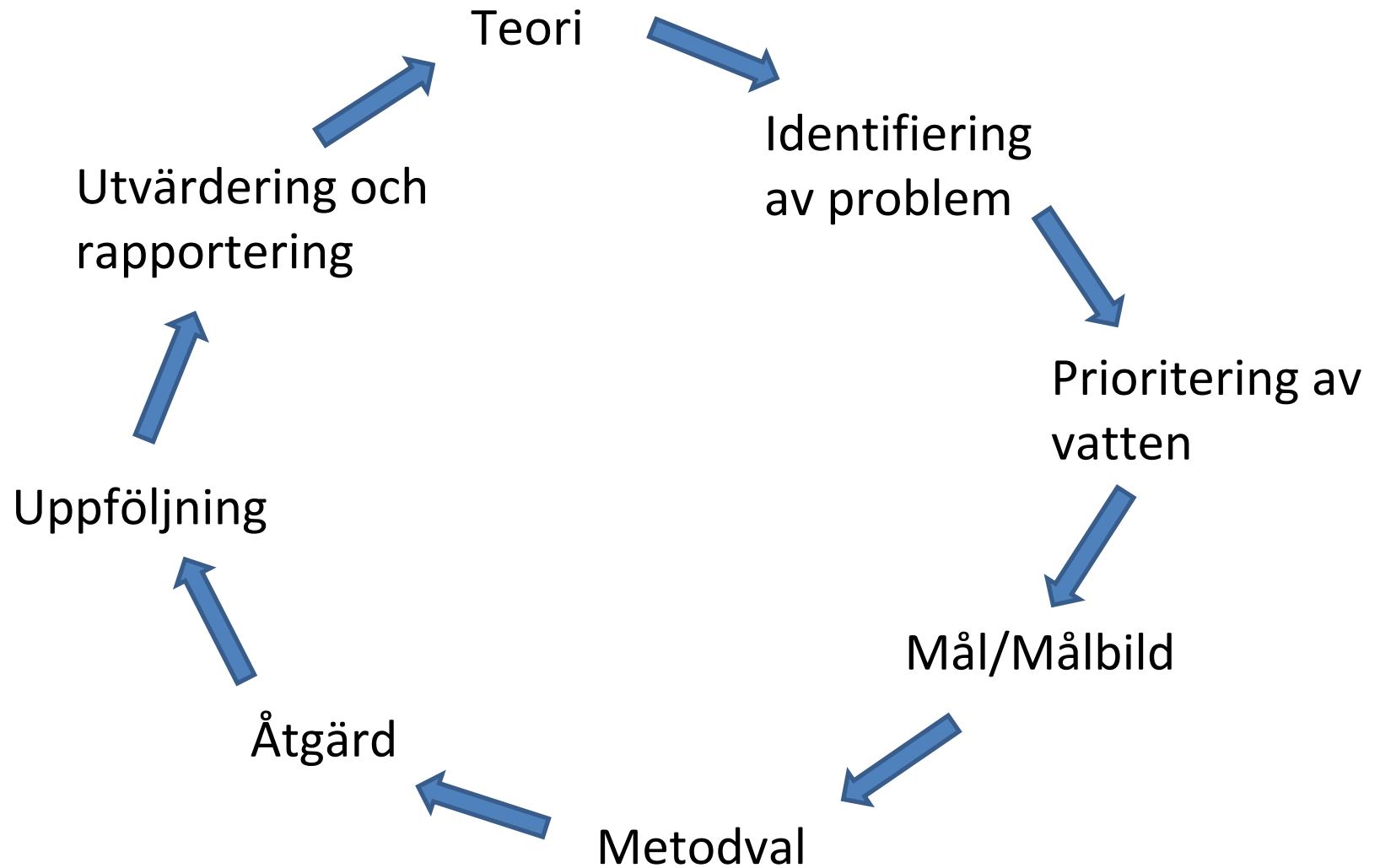
Idag har vi **för lite, för dålig och för kort** uppföljning.

Satsa på stratifierad uppföljning av restaurering:

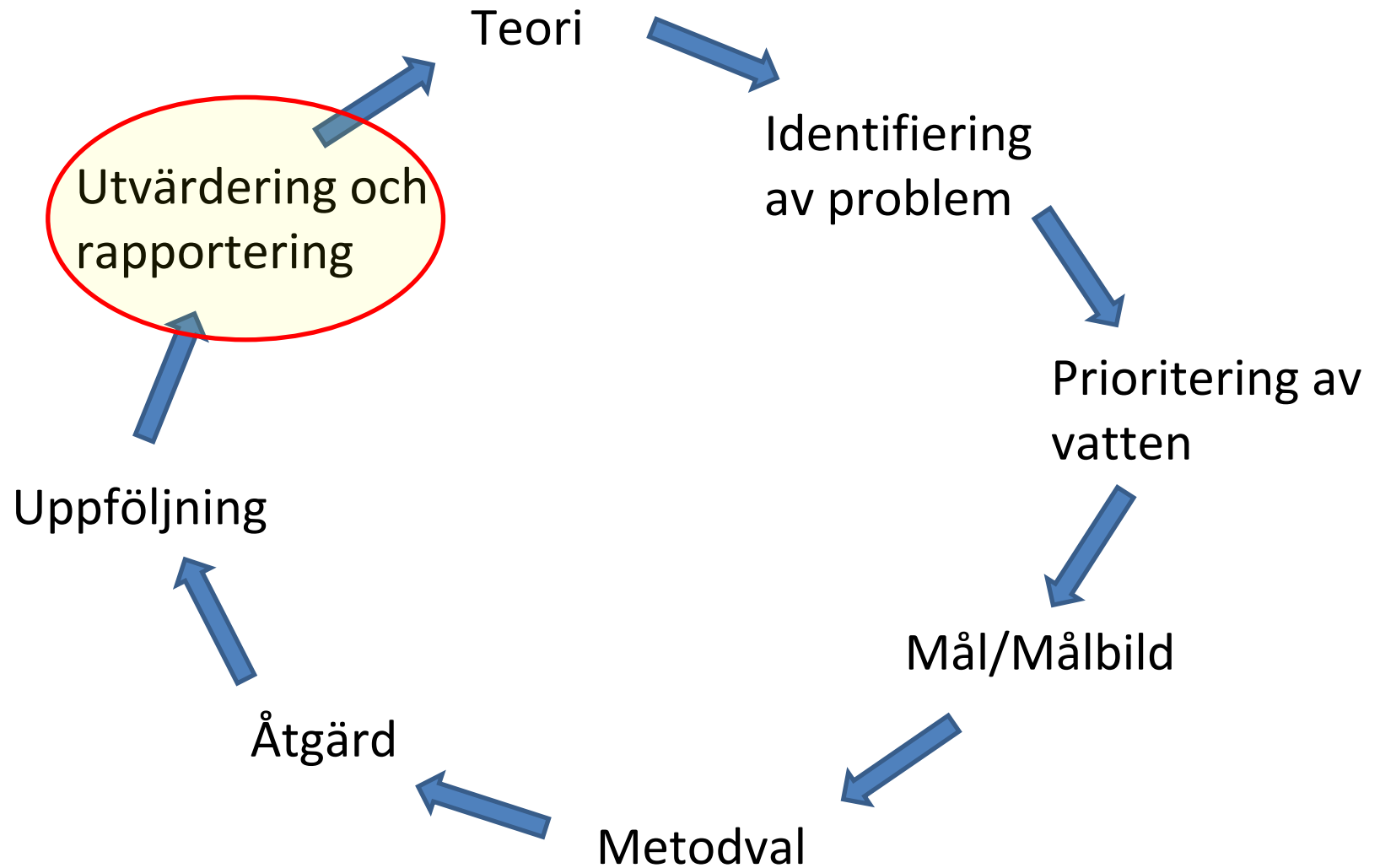
- Minimiprogram vid alla åtgärder
- Kraftsamla bra uppföljning till problemområden
- Fisk svarar tydligast på morfologiska förändringar
- Data till datavärddar
- Enkla riktlinjer för uppföljning på väg

Planeringssnurran – idag och i framtiden

Planeringssnurren – idag och i framtiden

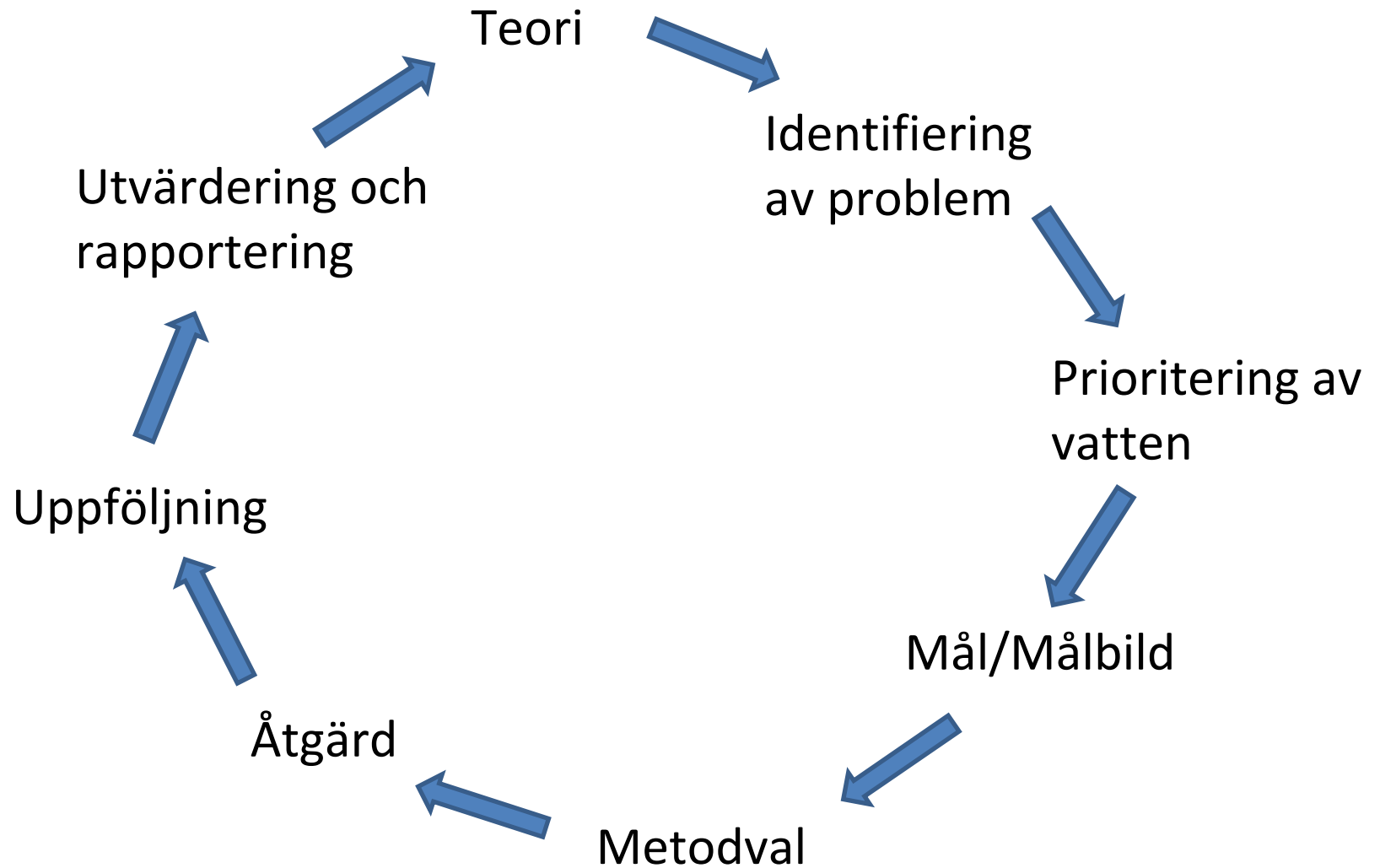
Vi saknar **övergripande vetenskaplig** utvärdering och forum för **erfarenhetsutbyte** och **kompetensuppbyggnad**

Vi lär oss inte från våra få misstag.....eller från alla de goda exempel som finns!

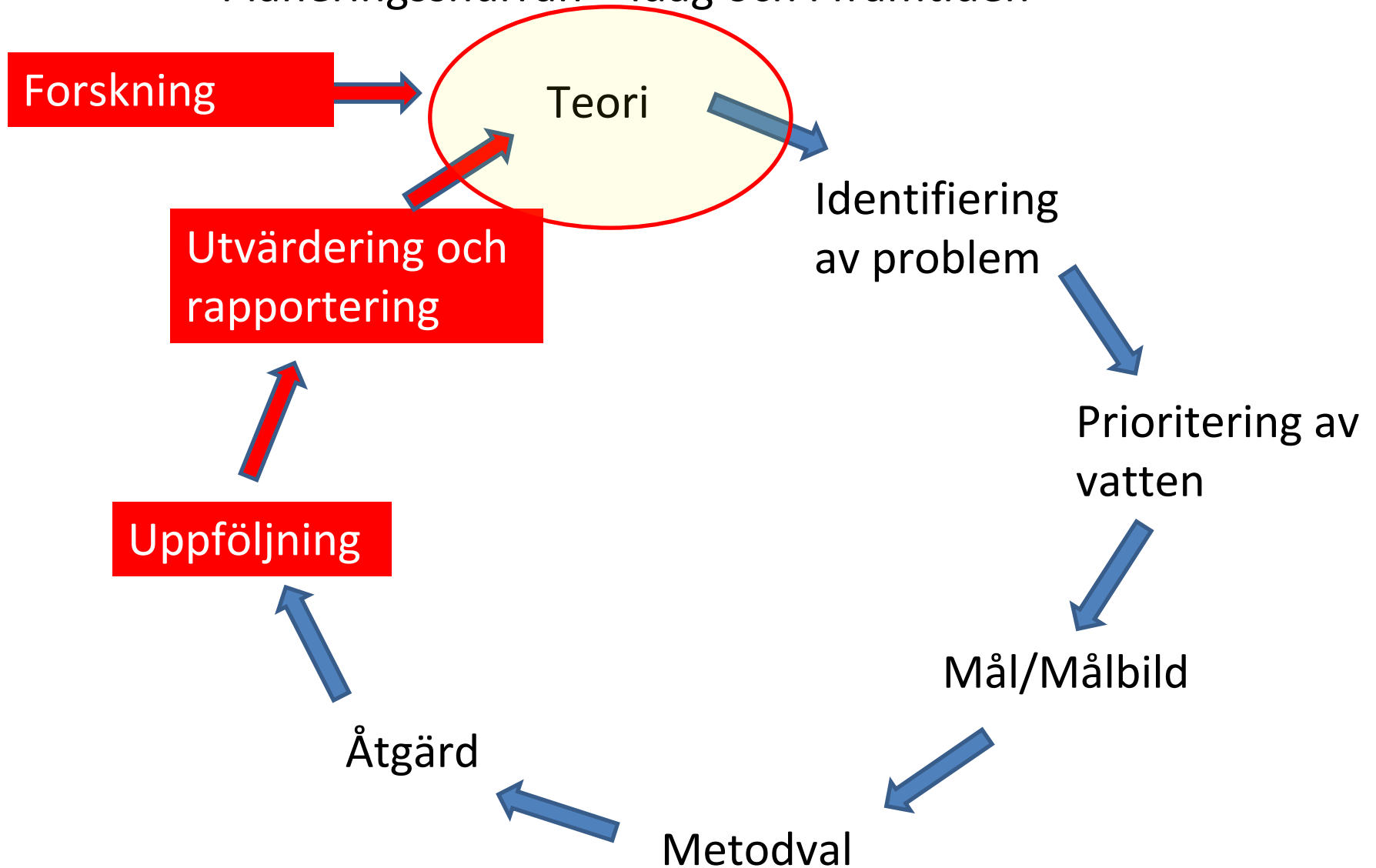
Satsa på nationell samordning av restaurering:

- Rapportera i Åtgärdsdatabasen, snart **i förbättrad version**
- Utvärdera och förbättra handledningar (Ekologisk restaurering etc)
- Nationell restaureringsgrupp (HaV (ordf.))
- Återkommande restaureringskonferenser

Planeringssnurran – idag och i framtiden

Planeringssnurren – idag och i framtiden

Jaha, det var allt från två en planeringsnurrig herre för idag.

TACK för att ni lyssnade!

